

Následování: 7. Víra, která očekává, že padneš

Následování

Víra, která očekává, že padneš

Na základě odpovědí z průzkumů a rozhovorů vytvořila Olivia Jacksonová memoáry o dekonstrukci víry.

KAŽDÝ, kdo strávil nějaký čas v evangelikálních kruzích, možná zejména jako dospívající a mladý dospělý, ví, že každodenní požadavky na zbožnost, vzhled a chování jsou všudypřítomné. Výsledný pocit nedostatečnosti, když se dostatečně nevěnujete studiu Bible nebo modlitbě, podkopává útěchu, kterou v těchto věcech můžete najít.

Někomu se to daří lépe než jinému. Jako introvertní teenager dodržující pravidla jsem na tom tehdy nebyla špatně. Jak říká Anne (USA): „V dospívání to ze mě udělalo prvotřídního dobrého křesťana. Ale čím lepší jsi v tom, že jsi křesťan, neznamena, že jsi skutečně podobný Kristu.“

Totéž se nedá říct o Penny (Velká Británie): „Jako pro extrovertní dyslektičku je pro mě doslova to nejhorší, co mi můžete říct, abych seděla potichu, a to nejsem ranní ptáče: ‚Jestli miluješ Ježíše, budeš ráno dvacet minut tiše sedět a číst si Bibli. Ne, to nedokážu. Prostě to nedokážu a pokaždé, když jsem se o to pokusila a neuspěla, bylo to jen další zahanbení.“

Tolik z nás si pamatuje na ten pocit studu, na to, že jsme nikdy zcela nesplnili neviditelnou normu, na to, že jsme znovu a znovu dávali nové sliby a znovu se k nim zavazovali: „Vzpomínám si, že mi bylo 14, 15 let, byla jsem na biblické hodině v malé skupince a říkala jsem si: ‚Mám strach z té zkoušky‘, a oni mi říkali: ‚Prostě všechny své starosti odevzdej Pánu‘, a já si vzpomínám, jak jsem se zastavila a říkala si: ‚Co to znamená? Jaký je ten postup krok za krokem, jak to odevzdat Bohu?‘“

„To mě vždycky štvalo, tohle emocionální obcházení, protože to byla odpověď na každou otázku nebo na každou nepříjemnost nebo cokoli, s čím jste přišli do skupiny křesťanů... Udělala jsem to, co říkáte, že je potřeba, a nedostává se mi stejné útěchy z odevzdání svých starostí Pánu jako vám, takže problém je zřejmě ve mně.“ (Mara, USA).

„Moje nejintenzivnější duchovní zážitky se odehrály na letních táborech jako Spring Harvest, New Wine. Prožívala jsem emotivní zážitky a slibovala jsem si, že se opravdu zavážu a budu si každý den číst Bibli, modlit se, být lepší křesťankou. Když mi bylo sedmnáct, říkala jsem si: ‚To je směšné. Nemůžu se přece obracet každý rok‘“ (Nina, Spojené království).

VELKOU součástí těchto emotivních zážitků je vydávání svědectví: Toho se zúčastnilo 85 procent respondentů průzkumu. I zde se může vkrádat pocit nedostatečnosti, pokud vaše svědectví není dramatické, jako nebylo to moje. David B. (Velká Británie) to prokoukl: „V tomhle věku v našem městě nebylo moc problémů, do kterých byste se mohli dostat, ale myslím, že se lidem líbila představa, že řeknou, jak hrozně se chovali, a všichni jim pak mohli zatleskat.“

Může se zdát, že se církev živí traumaty v podobě těchto zjednodušených příběhů o „hříšníkovi, který byl zachráněn“, aniž by se příliš zabývala skrytou bolestí nebo přetrvávajícími problémy. Dramatické příběhy o obrácení popírají skutečnost, že ti, kteří skutečně pocházejí z traumatického prostředí, mají často před sebou dlouhou cestu k uzdravení a že uzdravení není přímá cesta.

Nepomáhají tomu ani postoje k utrpení: musíme nést svá břemena s radostí; křesťané nejsou nikdy úzkostní, depresivní nebo znuďení; a utrpení plodí svatost; (nebo moje oblíbená věta, kterou jsem mnohokrát slyšela v organizaci pro misi mládeže, pro kterou jsem pracovala: pokud to není na úrovni toho, co Ježíš vytrpěl kvůli tobě, neměla by sis stěžovat).

V Kristu máš mít život v hojnosti a svobodu; máš být za všech okolností Kristovým vyslancem. Modelování toho všeho neponechává žádný skutečný prostor pro takové nepříjemné věci, jako je přetrvávající smutek, trauma nebo, což je možná nejhorší, hněv (zejména u žen nebo lidí jiné barvy pleti).

Ve svých třiceti letech jsem se zúčastnila kurzu „uzdravování vnitřních zranění“. V naší malé skupině jsem mluvila o dopadu ztráty otce v útlém dětství. Naše vedoucí se povzbudivě usmála a řekla mi:

„No, teď je s Ježíšem, takže není třeba truchlit“.

Místo toho jsou křesťané povzbuzováni, aby v bolesti hledali vykoupení a utrpení téměř oslavovali. (I když zde často platí dvojitý metr, podle toho, zda se hněvate nebo trpíte vy nebo já.) Ty fungují trochu jako nepravdivá slovesa: Já mám spravedlivý hněv, ty jsi jen zahořklý. Já se nechávám Bohem zušlechťovat, abych se více podobala Kristu; ty máš ve svém životě hřích a jsi za něj trestán).

JÁ JSEM ve své podstatě zlá a zasloužím si smrt a peklo. Pokaždé, když zhřeším, zarazím Ježíši do rukou další hřebík. To je příliš mnoho na to, aby člověk vyrůstal ve víře. I když je zde také poselství „Bůh tě miluje takového, jaký jsi“, 73 procent respondentů průzkumu uvedlo, že se vážně obávali svého hříchu, a 72 procent, že byli neposlušní Bohu nebo že se vymykali Boží vůli či povolání pro svůj život.

Existuje tolik způsobů, jak zhřešit; tolik způsobů, jak tě ďábel může podrazit. Na druhou stranu jsou tu nádherné výsledky správného jednání: další tvář evangelia prosperity.

V kultuře, kde se hřích běžně hlídá a kde se podporuje vzájemná odpovědnost, může vzniknout pocit, že se všichni pletou do záležitostí ostatních a odstrkování v této věci není dovoleno, protože vás prostě udržují v zodpovědnosti.

Důvěrnost nelze považovat za samozřejmost a řetězec pomluv existuje v tom, že se za někoho veřejně modlíme takovým způsobem, že jeho hříchy jsou ostatním zcela jasné. Na několika misijních školeních, která jsem absolvovala, jsme museli v přihláškách uvádět oblasti, se kterými „bojujeme“, a každý týden odevzdávat své deníky pracovníkovi, který nám byl přidělen, bez ohledu na to, zda jsme mu důvěřovali, což normalizovalo sdílení našich „bojů“ s těmi, kdo mají autoritu.

To, že mi bylo určeno, komu mám důvěřovat, a to převážně na základě něčího postavení (bez ohledu na to, zda si tuto důvěru zasloužil nebo zda se cítím bezpečně), jsem považovala za něco opravdu problematického, což znamenalo, že jsem byla označena za osobu, která má „problémy s důvěrou“. To popírá skutečnou důvěru a důvěryhodnost a předává naše emocionální a duchovní bezpečí jiným. Přesto neustálé kontrolování hříchů, policejní dohled a pravidla oblékání ukazují na nedostatek důvěry v ty, kteří jsou níže v hierarchii.

I když nevyznáváte své hříchy přímo, všeobecné pokání je přímo přítomno v tolika písních bohoslužeb s častým tématem: „Nejsem toho hoden, nejsem nic ve srovnání s tebou, méně mě a více tebe.“

Když takovéto verše opakujete po léta stále dokola (a často stále dokola na stejném bohoslužebném sezení), zapadnou vám do paměti. Má to být „pokora“, ale místo toho nás učí, že jsme bezcenní.

Sophie (Velká Británie) zjistila, že to vytváří tlak na přátelství: „Automaticky se snažíte každého zaškatulkovat do svého chápání toho, co znamená žít zbožným životním stylem. Cítila jsem se omezená v tom, nakolik mohu lidi skutečně přijímat, milovat, těmito škatulkami toho, jak by se lidé měli chovat. Zvláště pokud jde o sexualitu nebo pohlaví, je zde velmi mnoho škatulek očekávání, jací by lidé měli být. Cokoli z toho bylo: „Srdce je klamné. Je to tělo.“

Trvalo mi dlouho, než jsem si uvědomila, že to, co bylo klasifikováno jako „hřích“, bylo často chování reagující na trauma nebo vůbec nebylo špatné. Něco hříšného v jednom sboru může být v jiném v pořádku. Na otázku „Ale proč je to hřích?“ jsem odpovídala buď: „Protože to říká Bible,“ nebo, pokud zmíněný hřích nebyl v Bibli zmíněn, spleťtým a komplikovaným vysvětlením zahrnujícím „není to Boží vůle“.

Poslouchala jsem jeden příběh za druhým, které obsahovaly stejný vzorec. Nejde jen o několik

prohnilých sborů, o několik „zlomených“ jednotlivců ve vedení: jde o systém jako takový. Systém a jeho vedoucí však nikdy nelze kritizovat, a tak je obviňován stěžovatel.

Lidé nerozebírají svoji víru a neopouštějí svůj sbor jen tak lehce: po desetiletích věrnosti a obhajoby církevních nebo misijních organizací panuje obrovský smutek a někdy i čirá hrůza z odchodu, byť třeba jen do jiného sboru. Lidé mi vyprávěli o diagnostikované posttraumatické stresové poruše a letech strávených na terapiích.

Většina z nich dekonstruovala svůj život ve sboru dříve, než začala dekonstruovat teologii, a často zjistili, že od toxických institucí se plynule přechází k toxickým teologiím. Je to kruhové a sebeposilující: stáváme se Bohem, kterého uctíváme, a utváříme si Boha k obrazu svému.

Stálým tématem, které se prolínalo téměř všemi negativními zkušenostmi, o nichž lidé hovořili, včetně mých vlastních, byla kontrola a vyhýbání se zranitelnosti: černobílá pravidla; dvojí myšlení; jinakost; autoritářské vedení; kontrolování hříchu; paranoidní teorie pronásledování; nedostatek skutečné angažovanosti ve složitých sociálních otázkách; násilná teologie; militaristický jazyk; a snaha ovládnout širší kulturu.

Nejsou to místa, která by byla postavena na zranitelnosti, autenticitě a bezpodmínečné lásce. I když je ve sborech spousta milujících, soucitných a obětavých lidí, struktura a vedení příliš mnoha z nich na to nakonec není stavěno.

Je to vzorec a příliš mnoho sborů a křesťanských organizací se silně podobá sektám, jejich metody přesně zapadají do kritérií myšlenkové reformy/vyplachování mozků Roberta J. Liftona (*Thought Reform and the Psychology of Totalism, 1961*). Nábor, sledování a kontrola mohou být zpočátku vedeny skutečným zájmem o duchovní blaho lidí, o záchranu před věčným vědomým utrpením, ale je to zájem, který upřednostňuje dodržování pravidel před autonomií, pravidla před etikou a nátlak před osvobozením.

Ať už záměrně, nebo ne, příliš často si vedoucí udržují moc a kontrolu prostřednictvím studu a strachu: z pekla, z toho, že jsou mimo Boží vůli nebo Boží ochranu, ze ztráty společenství, z vnějšího světa.

Nemusí to být zjevné: stačí, aby byli dřívější odcházející veřejně očerňováni nebo litováni a jejich příběh byl vyprávěn (málokdy dostanou šanci vyprávět ho sami), aby ti, kteří jsou stále „uvnitř“, pevněji přilnuli. Všichni máme hlubokou potřebu přežít a někam patřit, a když je evangelikální bublina celým vaším světem, hrozba nebo riziko ztráty této sounáležitosti udržuje lidi v poddajnosti a vede je k ignorování mnoha škod, zejména když všichni ostatní (zřejmě) nevidí žádný problém.

Nikdo do takové skupiny nevstupuje záměrně: první zkušenosti jsou vřelé a povzbudivé, sliby a někdy i skutečné změny. S rostoucím závazkem a loajalitou rostou i nároky a změna je postupná a zákeřná: sliby lásky, cíle a proměny se mění ve své protiklady. Pokud je to jediné místo, kde Bůh skutečně působí, odchod nepřipadá v úvahu – tím spíš, když už jste do něj investovali roky nebo desetiletí závazku, nebo pokud je to vaše kariéra.

S Michaellem (Velká Británie) diskutujeme o myšlenkách týkajících se moci a církve: „Ježíš neustále podvrací představu lidské moci, a to od chvíle, kdy se narodil v Betlémě, a ne v Jeruzalémě, byl vychován v Nazaretu, a ne v Judeji, byl ukřižován: metoda, která zneuctila židovského člověka. Poté je pohřben nikoliv do rodinné hrobky, ale do hrobky nějakého cizince. Neustále podkopává mocenské struktury našeho světa.

„Jak je možné, že tolik sborů, denominací a křesťanských organizací, které tvrdí, že následují Ježíše, to tak úplně převrátilo naruby?“

Olivia Jackson

[Church Times](#)

Jedná se o upravené výňatky z knihy *(Un)Certain: A collective memoir of deconstructing faith - (Ne)jistota: Kolektivní vzpomínky na dekonstrukci víry* od Olivie Jacksonové, kterou vydalo nakladatelství SCM Press 28. března za 19,99 liber ([Church Times Bookshop £15.99](#)); 978-0-334-06363-6.

Olivia Jackson

Olivia Jacksonová pracovala téměř 20 let pro misijní agentury ve Velké Británii a v zámorí a poté jako konzultantka v oblasti lidských práv se zaměřením na násilí páchané na ženách, což se promítlo do její vlastní dekonstrukce víry. Žije na úbočí větrného kopce se dvěma psy.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)